

SXEDIO.G25

28.4.1957: EN ΜΕΣΩ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΚΕΛ-ΕΟΚΑ ΤΟ ΚΚΕ ΚΑΙ ΤΟ ΑΚΕΛ ΑΝΑΘΕΩΡΟΥΝ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΤΟΥΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ, ΣΗΜΕΙΩΝΟΥΝ ΟΤΙ ΥΠΟΤΙΜΗΣΑΝ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΗΣ ΕΟΚΑ ΚΑΙ ΑΠΟΡΡΙΠΤΟΥΝ ΤΟΥΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥΣ " ΤΡΑΚΑΤΡΟΥΚΕΣ" ΚΑΙ "ΨΕΥΤΟΔΙΓΕΝΗΔΕΣ". ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ Ο Γ.Γ. ΤΟΥ Κ.Κ.Ε ΝΙΚΟΣ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΕΝΩ ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ Ο ΕΖΕΚΙΑΣ ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ Γ.Γ. ΤΟΥ ΑΚΕΛ ΑΝΤΙΚΑΘΙΣΤΑΤΑΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΤΟ ΜΑΙΟ ΓΙΑ ΛΟΓΟΥΣ ΥΓΕΙΑΣ

Με τη συνέχιση του αγώνα της ΕΟΚΑ και με την οργάνωση να γίνεται αποδεκτή, όλο και περισσότερο, από τον Κυπριακό λαό ως επαναστατική και όχι οργάνωση-τσογλάνι των Αγγλων, το χάσμα μεταξύ Αριστεράς και ΕΟΚΑ συνέχισε να διευρύνεται.

Οι διαφορές μεταξύ των δύο πλευρών ήταν πολύ μεγάλες και στην τακτική και στα μέσα διεξαγωγής του αγώνα.

Ο Διγενής κατηγορήσε πολύ έντονα το ΑΚΕΛ για τη στάση του έναντι της οργάνωσης, ενώ το ΑΚΕΛ τον κατάγγειλε δημόσια ως "τρακατρούκα" και "ψευτοδιγενή" και ως άνθρωπο που συνεργαζόταν με τους Αγγλους με στόχο να πληγεί το Κομμουνιστικό Κόμμα.

Το ΑΚΕΛ δεν μπορούσε να αποδεχθεί ή να συγχωρήσει το Διγενή για τη στάση του στον εμφύλιο στην Ελλάδα και την πολεμική που ακολούθησε έναντι των ελλαδιτών κομμουνιστών με αποτέλεσμα να χυθεί πολύ αίμα.

Η στάση του ΑΚΕΛ πήγαζε από τη στάση του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας του οποίου ηγείτο ο Νίκος Ζαχαριάδης.

Η στάση που είχε τηρήσει το ΑΚΕΛ με την έκρηξη του αγώνα της ΕΟΚΑ ήταν παρόμοια με εκείνη του Νίκου Ζαχαριάδη.

Ωστόσο όταν ο Ζαχαριάδης περιέπεσε σε δυσμένεια στο Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας το κόμμα

του συνήλθε και τον καθαίρεσε και τον έδιωξε αναθεωρώντας τη στάση του έναντι του αγώνα της ΕΟΚΑ, διαπίστωσε ότι ήταν λάθος η γραμμή που ακολουθούσε και χαιρέτισε μαζί με τους άλλους τον αγώνα της ΕΟΚΑ.

Συνέπεια αυτής της στάσης ήταν να αλλάξει και το ΑΚΕΛ απόφαση, παρά το γεγονός ότι είχε χάσει αρκετά στελέχη του που είχαν διαφωνήσει από την αρχή με τη στάση του Κόμματος έναντι της ΕΟΚΑ.

Η συνεδρία της 7ης Ολομέλειας του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας που συνήλθε το Μάρτη του 1957 ενέκρινε μήνυμα στον αγωνιζόμενο για την ελευθερία του Κυπριακού λαό και τους εξορίστους δηλαδή τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο και τους αγωνιστές της ΕΟΚΑ, αποφεύγοντας επιμελώς να αναφερθεί ονομαστικά στον Αρχηγό της ΕΟΚΑ.

Αναφερόταν στην απόφαση για το τι συζητήθηκε στην Ολομέλεια:

1. Η κατάσταση και τα καθήκοντα του Κομμουνιστικού Κόμματος. Εισηγητής Κώστας Καλιγιάνης... Αναλύοντας την κατάσταση του ελληνικού λαού, τις συνθήκες της εντεινόμενης υποταγής της χώρας στον Αμερικανικό ιμπεριαλισμό, ο εισηγητής ανέφερε την άνοδο του Παλλαϊκού αγώνα για το ψωμί, τη δημοκρατία, την εθνική ανεξαρτησία και την ειρήνη. Στάθηκε λεπτομερειακά στην ανάπτυξη του εθνικού αγώνα για την απελευθέρωση του λαού της Κύπρου από την αγγλική κατοχή.

Στην εισήγηση αναφέρεται η μεγάλη σημασία που είχε και έχει η διόρθωση της προηγούμενης σεχταριστικής γραμμής της ηγεσίας του Κόμματος για την επίτευξη της συνδικαλιστικής ενότητας, για τη συσπείρωση όλων των πατριωτικών δυνάμεων της Ελλάδος στον αγώνα για τη δημοκρατική αλλαγή.

Η ολομέλεια καταδίκασε αποφασιστικά κάθε απόπειρα να γυρίσει το κόμμα στο δρόμο της πολιτικής της απομόνωσης από τις μάζες και της επιστροφής.

Η Ολομέλεια καταδίκασε τη στάση του πρώην Γενικού Γραμματέως του ΚΚΕ Νίκου Ζαχαριάδη.

Όπως είναι γνωστό η έκτη ολομέλεια του ΚΚΕ και της ΚΕ Ελέγχου που έγινε το Μάρτιο του 1956 εξέτασε την κακή κατάσταση που είχε δημιουργηθεί ως τότε μέσα στο Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος.

Αιτία της κατάστασης ήταν τα σοβαρά λάθη σεχταριστικού χαρακτήρα που είχε κάμει η ηγεσία του Κομμουνιστικού Κόμματος με επικεφαλής το Νίκο Ζαχαριάδη και το ανώμαλο καθεστώς. Αυτά τα λάθη οφείλονται στο γεγονός ότι δεν είχε αποκαλυφθεί και δεν είχε υποβληθεί σε κριτική η αριστεριστική τυχοδιωκτική γραμμή του Ζαχαριάδη στην περίοδο του ένοπλου αγώνα στα 46-49.

Ο Ζαχαριάδης πάλευε έναντι σε κάθε απόπειρα για κριτική των λαθών του και επέβαλε στο Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος ανώμαλο εσωκομματικό καθεστώς όπου καταπνιγόταν κάθε απόπειρα κριτικής και συκοφαντούνταν διακομματικά στελέχη παραβιάζοντας την αρχή της συλλογικής καθοδήγησης.

Ο Ζαχαριάδης παραμέρισε ουσιαστικά την Κ.Ε. και προσπαθούσε να εγκαθιδρύσει μέσα στο Κόμμα την προσωπική του εξουσία. Εδειχνε απαράδεκτη περιφρόνηση στα ζητήματα της περιφρούρησης των εργαζομένων στη χώρα στελεχών του Κόμματος.

Σαν κύριο υπεύθυνο για όλη αυτή την κατάσταση η Έκτη Ολομέλεια είχε θεωρήσει τον Ζαχαριάδη τον καθαίρεσε από τη θέση του Γ. Γ. της Κεντρικής Επιτροπής και τον απομάκρυνε από το Πολιτικό Γραφείο.

Αντί να συναισθανθεί το βάρος της ευθύνης του να αναγνωρίσει τις βαρειές συνέπειες της τυχοδιωκτικής πολιτικής του για το κομμουνιστικό κόμμα το λαϊκό κίνημα και να βοηθήσει σε διόρθωση των λαθών που είχαν γίνει, ο Ζαχαριάδης δοκίμασε να ξεφύγει τη συζήτηση της δράσης του μέσα στην Κ. Ε. του ΚΚΕ. Του είχε δοθεί η δυνατότητα να διορθώσει τα λάθη του και να σταθεί στις σωστές κομματικές θέσεις.

Όμως αυτός όχι μόνο αρνήθηκε να λάβει μέρος στις εργασίες της 6ης Ολομέλειας αλλά και στην περίοδο που πέρασε μετά την Ολομέλεια προσπαθούσε

να αντιδράσει στην εφαρμογή των αποφάσεων του Κόμματος.

Με τη συμπεριφορά του και τους λόγους του στην 7η Ολομέλεια ο Ζαχαριάδης έδειξε ότι κατακύλησε σε αντικομματικές θέσεις, επέτρεψε τον εαυτό του να κάμει επίθεση ενάντια στο προλεταριακό διεθνισμό, χρησιμοποιώντας ψεύδη, διαστρέβλωση των γεγονότων και συκοφαντίες ενάντια σε στελέχη του Κόμματος.

Η 7η Ολομέλεια καταδίκασε ομόφωνα την αντικομματική στάση του Ζαχαριάδη που δεν συμβιβάζεται με τον τίτλο του μέλους του Κόμματος και αποφάσισε ομόφωνα να τον αποκλείσει από την Κεντρική Επιτροπή και να τον διαγράψει από το κόμμα.

Η 7η Ολομέλεια απέστειλε μηνύματα στον αγωνιζόμενο για τη λευτεριά του λαό της Κύπρου και στους πατριώτες που βρίσκονται στις φυλακές και στις εξορίες".

Ό,τι συνέβαινε στην Ελλάδα αντανακλούσε και στην Κύπρο. Με τη διαφορά όμως, ότι, ο Εζεκίας Παπαϊωάννου, ο άνθρωπος που ηγείτο του Κόμματος όταν λήφθηκε η απόφαση για τη δράση της ΕΟΚΑ την 1η Απριλίου **1955** και είχε συμβάλει ώστε να χρησιμοποιηθεί στην ανακοίνωση του Κόμματος τότε "υβρεολόγιο" και "χυδαιολογία" που είχαν τη ρίζα τους στο χαρακτήρα του Γενικού Γραμματέα κατά τον Ανδρέα Φάντη ("Ο ενταφιασμός (ενός γλυκύτατου ονείρου) της ένωσης", Λευκωσία **1995**" γλύτωσε την καθαίρεση αλλά απομακρύνθηκε για ένα διάστημα από το Κόμμα και αντικαταστάθηκε από τον βοηθό Οργανωτικό Γραμματέα Ανδρέα. Φάντη.

Ο Παπαϊωάννου ήταν πολύ άρρωστος την περίοδο αυτή ενώ παράλληλα βρισκόταν στην παρανομία και καταζητείτο σύμφωνα με τον Ανδρέα Φάντη μετά την απόδραση του από το Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας ακριβώς πριν από ένα χρόνο (**30.4.1956**).

Ο Εζεκίας Παπαϊωάννου είχε μετακινηθεί στις **20.2.1957**, σύμφωνα με αφήγηση του Ανδρέα Φάντη τον Απρίλη του **1962** στην εφημερίδα "Χαραυγή" σε νέο κρησφύγετο στο Λυκαβηττό λόγω του ότι καταζητείτο

από τους βρετανούς ύστερα από την απόδραση του.

Ωστόσο η κατάσταση του ήταν πολύ άσχημη

Έτσι "αντικαταστάθηκε προσωρινά" για λόγους υγείας, σύμφωνα με το ΑΚΕΛ και τη θέση κατέλαβε ο Ανδρέας Φάντης.

Η ανακοίνωση της αντικατάστασης του Παπαϊωάννου έγινε ύστερα από απόφαση της Γραμματείας της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ της **28.4.1958** που δόθηκε στη δημοσιότητα στις **30** Απριλίου **1957**, παρά το γεγονός ότι τα διατάγματα σύλληψης του ήρθαν τον Μαΐο του ίδιου χρόνου κι έτσι μπόρεσε να φύγει νόμιμα στο εξωτερικό για θεραπεία.

Η ανακοίνωση έγινε σε απάντηση δημοσιεύματος της εφημερίδας "**Times Of Cyprus**" της **27** Απριλίου **1957**, η οποία ανέφερε ότι ο Παπαϊωάννου αντικαταστάθηκε όχι για λόγους υγείας, αλλά γιατί διαφωνούσε με τη γραμμή του Κόμματος για ανεπιφύλακτη υποστήριξη της πολιτικής του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου.

Ολόκληρο το δημοσίευμα της εφημερίδας "**Χαραυγή**" εκφραστικού οργάνου του ΑΚΕΛ, της **30.4.1957** έχει ως εξής:

"Όλος ο Κυπριακός λαός ενδιαφέρεται για την όσο το δυνατό ταχύτερη επάνοδο στην ομαλή πολιτική ζωή με την επίτευξη μιας δίκαιης διευθέτησης του Κυπριακού σύμφωνα με το ψήφισμα του Ο.Ε.Ε (ή ΟΗΕ). Γι' αυτό είναι φυσικώτατο και το ενδιαφέρον του για τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου του τόπου, ανεξάρτητα από τη σημερινή τους θέση υπό το καθεστώς έκτακτης ανάγκης.

Όταν δημοσιεύθηκαν το περασμένο Σάββατο ορισμένες πληροφορίες στους "**Τάϊμς Οφ Σάϋπρους**" για εσωτερικά ζητήματα του ΑΚΕΛ, η Κυπριακή Κοινή Γνώμη κράτησε στάση επιφυλακτική σχετικά με την εγκυρότητα τους επειδή σε προηγούμενες φορές, η ίδια εφημερίδα δημοσίευσε ειδήσεις και σχόλια γύρω από το ίδιο αυτό πολιτικό κόμμα που απεδείχθησαν ανακριβείς. Και την ενδιαφέρει η πραγματικότητα.

Χθεσινή ανακοίνωση της Γραμματείας της Κ.Ε. του ΑΚΕΛ προς τον τύπο για το τελευταίο δημοσίευμα

των "Τάϊμς οφ Σάϋπρους" παρέχει πλήρη σχετική κατατόπιση. Τη δημοσιεύουμε, βέβαιοι ότι ενδιαφέρει την Κοινή Γνώμη σα ζήτημα άμεσα συνδεδεμένο με την πολιτική ζωή του τόπου μας:

"ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΓΡ. ΤΗΣ Κ.Ε. ΤΟΥ ΑΚΕΛ

Η αγγλόφωνη εφημερίδα "Τάϊμς οφ Σάϋπρους" η γνωστή για τη συστηματική εκστρατεία διαστρέβλωσης της γραμμής και των πολιτικών απόψεων του ΑΚΕΛ, δημοσίευσε στην έκδοση της του περασμένου Σαββάτου, ημ. 27 τρ. την είδηση ότι "η αντικατάσταση του Παπαϊωάννου από την ηγεσία του ΑΚΕΛ δεν οφείλεται σε λόγους υγείας, αλλά κυρίως στο ότι διαφωνεί με τη νέα κομματική γραμμή για ανεπιφύλακτη υποστήριξη της πολιτικής του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου".

Η Γρ. της Κ.Ε. αναφερόμενη σ' αυτό το δημοσίευμα, δηλώνει υπεύθυνα ότι ο ισχυρισμός ότι η αντικατάσταση του Γ.Γ. οφείλεται σε διαφωνίες του προς τη γραμμή του Κόμματος, δεν έχει καμιάν απολύτως σχέση με την πραγματικότητα. Η αλήθεια είναι ότι η κατάσταση της υγείας του φ. Παπαϊωάννου, που και πρωύτερα ήταν αρκετά κλονισμένη χειροτέρευσε στους τελευταίους μήνες σε βαθμό που δεν του επιτρέπει να συνεχίσει προς το παρόν τα καθήκοντα του Γ.Γ. Γι' αυτό το λόγο, κι' αφού ελήφθη υπ' όψη και δική του παράκληση, έχει αντικατασταθεί προσωρινά ως Γ.Γ.

Η Γρ. της Κ.Ε. διαψεύδει κατά τον πιο κατηγορηματικό τρόπο, ότι υπάρχουν οποιεσδήποτε διαφωνίες μεταξύ του Γ.Γ. και των άλλων στελεχών της καθοδήγησης στο ζήτημα της γραμμής για την αντιμετώπιση της πολιτικής κατάστασης και των ζητημάτων που πηγάζουν από τις σημερινές πολιτικές γύρω από το κυπριακό.

Ολόκληρο το κόμμα από τον φ. Παπαϊωάννου ως το τελευταίο μέλος υποστηρίζει σταθερά τη γραμμή και τα παλλαϊκά αιτήματα που βάζει μπροστά μας η σημερινή πολιτική κατάσταση.

Συγκεκριμένα ολόκληρο το κόμμα απαιτεί σταθερά την επάνοδο του Αρχιεπισκόπου και των

συνεξορίστων του στην Κύπρο, την κατάργηση των έκτακτων μέτρων και των στρατοπέδων συγκέντρωσης και την απόλυση όλων των πολιτικών κρατουμένων, την αναστολή των θανατικών εκτελέσεων, την παραχώρηση γενικής αμνηστίας, την αποκατάσταση των πολλών ελευθεριών και δημοκρατικών δικαιωμάτων του λαού, τη νομιμοποίηση των οργανώσεων και των εφημερίδων που έχουν προγράψει και την διεξαγωγή διαπραγματεύσεων μεταξύ της βρετανικής κυβέρνησης και του Αρχιεπισκόπου μαζί με άλλους εκπροσώπους του Κυπριακού λαού με βάση την αρχή της αυτοδιάθεσης για μια "ειρηνική, δημοκρατική και δίκαιη λύση του Κυπριακού, σύμφωνα με τις αρχές του χάρτη των Ενωμένων Εθνών" όπως προνοεί το σχετικό ψήφισμα του ΟΗΕ.

Με βάση αυτά τα παλλαϊκά αιτήματα του ΑΚΕΛ αγωνίζεται για την πραγματοποίηση της πιο πλατειάς, παλλαϊκής ενότητας, ανάμεσα σ' όλα τα στρώματα του κυπριακού λαού, βασικής προϋπόθεσης για την επιτυχία του αγώνα για την εθνική μας υπόθεση.

Αυτή η αλήθεια για την "αντικατάσταση" του Γ.Γ. του κόμματος και για τις δήθεν διαφωνίες του προς τη γραμμή του κόμματος.

28.4.1957.

Η Γρ. της Κ.Ε. του ΑΚΕΛ

Ετσι τον Μάιο του **1957** η Κεντρική Επιτροπή του ΑΚΕΛ, με τον ηγέτη του Εζεκία Παπαϊωάννου (μετά την απόδραση του από το Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας τον Απρίλη του **1956**), να αντιμετωπίζει προβλήματα υγείας και να αντικαθίσταται προσωρινά από τον Βοηθό Οργανωτικό Γραμματέα Ανδρέα Φάντη, ζήτησε ουσιαστικά συγγνώμη, για τα όσα είχε πει για την ΕΟΚΑ και τη δράση της την **1η** Απριλίου **1955**, θεώρησε σεκταριστική την τακτική της και κατηγόρησε τον εαυτό της ότι με τη στάση της έρριχνε ουσιαστικά νερό στο μύλο της διάσπασης και του κινδύνου εμφυλίου σπαραγμού- κατηγορίες πολύ βαριές που προέρχονταν από την ίδια ηγεσία προς τον εαυτό της, η οποία ωστόσο, παρέμεινε στη θέση της με επικεφαλής

τον Εζεκία Παπαϊωάννου.

Ωστόσο παρά την αυτοκριτική αυτή ποτέ δεν θεώρησε την ένοπλη τακτική του αγώνα ως σωστή και συνέχιζε να αντιτίθεται σ' αυτήν ακόμα και όταν πέρασαν **50** και πλέον χρόνια από τότε.

Η Κεντρική Επιτροπή του ΑΚΕΛ καταδίκασε την τακτική του Κόμματος έναντι της ΕΟΚΑ και παραδέχθηκε ότι ήταν λάθος της που υποτίμησε το κίνημα της ΕΟΚΑ.

Απόσπασμα της απόφασης της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ που δημοσιεύθηκε σε σειρά βιβλίων και άλλων εκδόσεων- ακόμα και στα απομνημονεύματα του αρχηγού της ΕΟΚΑ Γεωργίου Γρίβα Διγενή.

Βασική πηγή ο δικηγόρος Γεώργιος Κακογιάννης, πρώην στέλεχος του ΑΚΕΛ που είχε αποβληθεί από το κόμμα έξι χρόνια πριν αρχίσει ο αγώνας της ΕΟΚΑ, και ο οποίος παρέθεσε μέρος της απόφασης στο βιβλίο του "η ακελική ηγεσία και ο ένοπλος αγώνας". (Το βιβλίο υπογράφει ο Γεώργιος Κακογιάννης κάτω από το ψευδώνυμο "Δημόκριτος" και επανεκδόθηκε το **1982**).

Στην απόφαση του ΑΚΕΛ σύμφωνα με τον "Δημόκριτο" (σελίδες **53-55**) αρχικά γίνεται αναφορά σε δικαίωση της ορθότητας της γραμμής του Κόμματος όπως υποστηρίζεται σε παλλαϊκό αγώνα και όχι ένοπλο και τονίζεται:

"Η πλατεία ολομέλεια της Κ.Ε. επιβεβαιώνει ξανά την ορθότητα της τακτικής του ενιαίου παλλαϊκού μαζικού δημοκρατικού αγώνα που απaráκκλιτα ακολούθησε το κόμμα μας σε όλο αυτό το διάστημα... Η Κ.Ε. διαπιστώνοντας την ορθότητα της τακτικής μας και εγκρίνοντας τον τρόπο της εφαρμογής της πιστεύει ότι αν το κόμμα μας προχωρούσε στην εφαρμογή της τακτικής του σε πιο αποφασιστικές μαχητικές μορφές πάλης μέχρι τη σύγκρουση με τις ένοπλες δυνάμεις των αποικιστών... αυτό θάταν καταστρεπτικό τόσο για το Λαϊκό Κίνημα όσο και για την υπόθεση του ίδιου του λαού"

Προστίθετο στην απόφαση παραδοχής των λαθών του ΑΚΕΛ σύμφωνα και πάλι με το απόσπασμα της

απόφασης που παραθέτει "Ο Δημόκριτος":

"Ταυτόχρονα όμως η Κ.Ε. υπογραμμίζει ανοικτά ότι στη στάση μας έναντι της ΕΟΚΑ, διεπράξαμε μια σειρά λάθη μερικά από τα οποία αρκετά σοβαρά.

Πρώτα, πρώτα, από την αρχή υποτιμήσαμε σοβαρά το κίνημα της ΕΟΚΑ, θεωρώντας το σαν κίνημα μερικών δεκάδων φανατικών της δεξιάς, προωρισμένο να σβήσει σε μερικούς μήνες και δεν μπορέσαμε να παρακολουθήσουμε τις προτοίμασιές που γίνονταν πάνω από τρία χρόνια.

Δεύτερο η ανακοίνωση του Πολιτικού Γραφείου τον Απρίλη του 1955 ήταν μια πολύ βιαστική και αψυχολόγητη ενέργεια που προδίδει σύγχυση και έλλειψη ψυχραιμίας και με τον τρόπο που έπιανε το ζήτημα θεωρητικολογώντας για ατομική τρομοκρατία με αποσπάσματα από τον Λένιν δεν βοηθούσε καθόλου τις μάζες να δουν σωστά για ποιους λόγους το κόμμα μας διαφωνούσε με την τακτική του ένοπλου αγώνα.

Τρίτο οι χαρακτηρισμοί που σε ανακοινώσεις και σε άρθρα μας δώσαμε στην ΕΟΚΑ και στους αγωνιστές της αποκαλώντας τους "ψευτοδιγενήδες", "τραμπούκους", "βαρελότους", "τρακατρούκες" κλπ ήσαν προκλητικοί και σεκταριστικοί και ενώ δεν εξυπηρετούσαν καθόλου την εθνική και την ενότητα του αφού ωπλίζαμε την ΕΟΚΑ και το μηναρχοφασισμό στην επίθεση τους ενάντια στο Κόμμα και το Λαϊκό Κίνημα και έρριχναν νερό στο μύλο της διάσπασης και του κινδύνου εμφυλίου σπαραγμού.

Για την διάπραξη αυτών των σοβαρών σεχταριστικών λαθών η Κεντρική ηγεσία του Κόμματος, ιδιαίτερα ο κεντρικός καθοδηγητικός πυρήνας φέρει την πιο βαρεία ευθύνη.

(...) Παρά τα σοβαρά αυτά λάθη που διαπράξαμε στην αρχή στη στάση μας έναντι στην ΕΟΚΑ στην πράξη διορθώσαμε αυτά τα λάθη στην πορεία του αγώνα με αποτέλεσμα σήμερα η στάση μας έναντι στην ΕΟΚΑ και των αγωνιστών της, να εκτιμιέται σήμερα από όλα τα στρώματα που επηρεάζονται από αυτή και από ηγετικούς παράγοντες της δεξιάς".

Με την απόφαση του ΑΚΕΛ για αναθεώρηση της

στάσης του έναντι του αγώνα της ΕΟΚΑ ασχολείται και ο μετέπειτα Βοηθός Γενικός Γραμματέας του ΑΚΕΛ Ανδρέας Φάντης στο βιβλίο του "Ο ενταφιασμός (ενός γλυκύτατου ονείρου) της ένωσης", Λευκωσία **1995**" υπό την προεδρία του οποίου συνήλθε η Ολομέλεια της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ το **1957** μια και ο Εζεκίας Παπαϊωάννου ασθενούσε και είχε αντικατασταθεί -και απουσίαζε από τη συνεδρία- για μικρό διάστημα από τον ίδιο ως Γενικό Οργανωτικό Γραμματέα του ΑΚΕΛ.

Κατά τον Ανδρέα Φάντη η σύνοδος της Κ.Ε. έγινε, στην παρανομία "και μάλιστα στην πρώτη μετά την κήρυξη του Κόμματος σε παρανομία πλατειά Ολομέλεια της Κ.Ε." στο σπίτι του Μ. Σάββα στο Καϊμακλί στο Βόρειο Πόλο.

Ο Ανδρέας Φάντης παραθέτει μόνο το απόσπασμα της απόφασης της Κ.Ε. του ΑΚΕΛ που παραθέτει και ο "Δημόκριτος".

Ωστόσο ο Ανδρέας Φάντης πηγαίνοντας πίσω στην απόφαση του ΑΚΕΛ που εκδόθηκε την **1.4.1955** με την έναρξη του αγώνα της ΕΟΚΑ και κατηγορεί τον Εζεκία Παπαϊωάννου ως τον κύριο υπεύθυνο για τους υβριστικούς χαρακτηρισμούς όπως αναφέρει, εναντίον της ΕΟΚΑ για προβοκάτορες, βαρελότους, ψευτοδιγενήδες, στον "τυφλό φανατισμό" του Εζεκία Παπαϊωάννου.

Αναφέρει ο Ανδρέας Φάντης στο βιβλίο του σελ.

304:

"Το μεγάλο μειονέκτημα και πέρα ως πέρα αρνητικό για το ΑΚΕΛ και την ηγεσία του, που την βαρύνει και αμαυρώνει την κατά τα άλλα σημαντική και αξιόπαινη συμβολή του στον απευθερωτικό, ανταποικιακό αγώνα σε κείνη την περίοδο, έγκειται στο ότι η ηγεσία του ΑΚΕΛ δεν περιορίστηκε σε μια ευπρεπή έκφραση της πολιτικής της διαφωνίας με την μορφή του ένοπλου αγώνα, αλλά κατρακύλησε σ' ένα χαμηλό επίπεδο και χρησιμοποίησε για τη ΕΟΚΑ και τους μαχητές της ανοίκειους υβριστικούς χαρακτηρισμούς, ανάξιους για ένα πολιτικό κόμμα

(προβοκάτορες, βαρελότους, ψευτοδιγενήδες) και μερικούς ακόμα τους χαρακτήρισε πράκτορες της Ιντέλλιτζενς Σέρβις.

Το να παρασυρθεί το ΑΚΕΛ σ' αυτό τον κατήφορο των απαραδέκτων χαρακτηρισμών και ύβρεων και σε ιδιαίτερες ομιλίες σ' ένα χυδαίο υβρεολόγιο πολύ συνέτειναν οι αδυναμίες του χαρακτήρα και ο τυφλός φανατισμός του τότε Γ.Γ. της Κ.Ε. Όσοι γνώρισαν από κοντά το μ. Παπαϊωάννου, οι πιο στενοί συνεργάτες του και ο συγγραφέας αυτής της μελέτης, υπήρξε ένας απ' αυτούς, όπως και εκείνοι που έζησαν μαζί του κρατούμενοι στη Δεκέλεια και στις Κεντρικές Φυλακές, έχουν προσωπική πείρα και "ιδίαν γνώσιν" ότι με τον οξύθυμο χαρακτήρα του πολλές φορές με το παραμικρό γινόταν "έξω φρενών" ωρύετο σαν άνθρωπος "εκτός εαυτού" και χρησιμοποιούσε αδίστακτα και πληθωρικά χυδαίους χαρακτηρισμούς και βωμολοχίες του πεζοδρομίου και του πλούσιου τουρκικού λεξιλογίου σ' αυτό τον τομέα".

Για τη στάση του ΑΚΕΛ έναντι του αγώνα της ΕΟΚΑ ο Εζεκίας Παπαϊωάννου μίλησε ύστερα από τριάντα ολόκληρα χρόνια σε συνέντευξη στον Ντίνο Ηλιάδη, στην εφημερίδα "Κήρυκας" στις **19.10.1986**), σε μια συνέντευξη που θα μπορούσε να αποτελέσει τη δική του αυτοκριτική για τη στάση που τήρησε το Κόμμα και ο ίδιος έναντι του αγώνα της ΕΟΚΑ:

ΕΡ: Κάτι για τον αγώνα της ΕΟΚΑ;

ΑΠ: Η καταδίκη του αγώνα από το ΑΚΕΛ, βασίστηκε τότε στο συμπέρασμα του κόμματος ότι επρόκειτο για κίνημα "Ναρότνυκων" δηλαδή τρομοκρατών, κι όχι εθνικών αγωνιστών.

ΕΡ: Ποια είναι σήμερα η άποψη σας; Εξακολουθείτε να έχετε αυτή την εντύπωση ή δέχεστε ότι ήσαν εθνικοί πατριώτες;

ΑΠ: Να σας πω. Το **1954**, ένα χρόνο πριν από την έναρξη του αγώνα της ΕΟΚΑ, οργανώθηκε στην Αρχιεπισκοπή μια Εθνοσυνέλευση, στην οποία, ούτε το ΑΚΕΛ κλήθηκε, ούτε κανένας παό τους δημάρχους που ανήκαν στο ΑΚΕΛ.

Έτσι, όταν την 1η του Απρίλη του 1955 ακούστηκαν οι πρώτες εκρήξεις βομβών, εμείς δεν είχαμε ιδέα περί τίνος επρόκειτο. Ειλικρινά πιστεύαμε πως επρόκειτο για πρόκληση των ιδίων των βρειτανών, για να δικαιολογήσουν κάποια καταπιεστικά μέτρα εναντίον του λαού.

Αν εκαλούμασταν στην εθνοσυνέλευση της Αρχιεπισκοπής να εκφέρουμε γνώμη ως προς το κατά πόσον έπρεπε να επιδιώξουμε ένοπλα την Ένωση, εμείς, θα λέγαμε όχι, γιατί θα ήταν ένας αγώνας έξω τόπου και χρόνου. Το αποτέλεσμα αυτού του αγώνα θα ήταν να ρίξουμε τους τουρκοκύπριους στις αγκάλες των Εγγλέζων, οι οποίοι θα τους χρησιμοποιούσαν εναντίον μας όπως και το έπραξαν και θα εισηγούμασταν αντί για ένοπλο αγώνα, να γίνει μαζικός αγώνας, παναπεργίες, διαδηλώσεις κλπ μια μορφή αγώνα που θα μπορούσε να συνεχιστεί για πολλά χρόνια, χωρίς να είμαστε στριμωγμένοι.

Όμως δεν κληθήκαμε και ειλικρινά όταν βγάλαμε την πρώτη ανακοίνωση, δεν ξέραμε αν επρόκειτο για αγώνα ή αν επρόκειτο για πρόκληση.

Όμως, δεν αργήσαμε να διορθώσουμε αυτό που είπαμε, και το διορθώσαμε μέσα στην πορεία του αγώνα. Και πρωτοστατήσαμε στις διαδηλώσεις και στις παναπεργίες. Πολλοί ίσως να νομίζουν ότι αυτά που γινόντουσαν μέσα στην περίοδο του 1955-59 ήταν μόνο από μέρους της ΕΟΚΑ. Ο ένοπλος αγώνας ναι, αλλά μέσα στο μαζικό αγώνα ήταν και οι δικές μας δυνάμεις, διότι από την παρανομία που βρισκόμαστε, δίναμε συνεχώς καθοδήγηση.

Ασφαλέστατα αυτοί που έκαναν τον αγώνα της ΕΟΚΑ ήσαν αγωνιστές. Ουδείς το αμφισβητεί. Όμως αυτό για το οποίο διερωτάται κανείς είναι για την ηγεσία, αν έπρεπε να οδηγήσει τα πράγματα εκεί που τα οδήγησε. Αν ήταν δηλαδή σωστός αυτός ο αγώνας. Κι αν ήταν σωστός έπρεπε να μας φέρει το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, όμως μας οδήγησε στον συμβιβασμό της Ζυρίχης. Και μεις τότε, συμβουλευσαμε τον Μακαριώτατο να μην υπογράψει τη Ζυρίχη, αλλά να

σταματούσε τον ένοπλο αγώνα και να τον μετατρέψουμε σε μαζικό αγώνα. Οι Εγγλέζοι θα σταματούσαν τους απαγχονισμούς και τα άλλα εγκλήματα και μεις θα μπορούσαμε να συνεχίσουμε αυτό τον μαζικό αγώνα για πολλά χρόνια, αναμένοντας ένα καλύτερο σύνταγμα απ' εκείνο της Ζυρίχης. Δυστυχώς δεν εισακουστήκαμε"